

Nr 97

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående bemyndigande för Kungl. Maj:t att meddela dispens från vissa bestämmelser i syfte att möjliggöra en ändamålsenlig omorganisation av uppbörds- och indrivningsväsendet i vissa städer, m. m.; given Stockholms slott den 25 februari 1955.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Per Edvin Sköld

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen redovisas en utredning berörande organisationen av städernas uppbördsväsen och vissa därmed sammanhängande frågor. Förslag framlägges om bemyndigande för Kungl. Maj:t att efter vissa i propositionen angivna riktlinjer avgöra frågor om att i mindre städer stadsfogde- och kronokamrerartjänsterna sammanslås till en tjänst samt att meddela erforderlig dispens från gällande bestämmelser för möjliggörande härav ävensom av en ändamålsenlig organisation i övrigt av uppbörds- och indrivningsväsendet i vissa städer. Dispensrätten i sistnämnda hänseende föreslås kunna av Kungl. Maj:t i viss omfattning delegeras till riksräkenskapsverket.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 25 februari 1955.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÅNG, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE.

Efter gemensam beredning med cheferna för justitie- och inrikesdepartementen anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, vissa frågor berörande *organisationen av städernas uppbördsväsen m. m.* samt anför därvid följande.

I. Inledning

Då 1949 års uppbördssakkunniga med skrivelse den 27 oktober 1951 överlämnade sitt andra betänkande med förslag till vissa ändringar i uppbördsförfarandet (SOU 1952: 1), anmälde de sakkunniga att vissa organisationsfrågor återstod att behandla. Sedan de sakkunnigas verksamhet upphört i enlighet med Kungl. Maj:ts beslut den 29 februari 1952, uppdrog chefen för finansdepartementet åt landskamreraren i Stockholms län A. G. A. Wigert att fr. o. m. den 1 mars 1952 tills vidare såsom sakkunnig inom departementet slutföra uppbördssakkunnigas arbete. Utredningsmannen, som den 17 december 1952 avlämnat en promemoria angående fögderiindelningen och häradskrivarkontorens organisation, har med skrivelse den 15 juli 1954 överlämnat en *promemoria angående organisationen av städernas uppbördsväsen m. m.* och anmält, att han därigenom slutfört sitt uppdrag. Promemorian innefattar förslag om befogenhet för Kungl. Maj:t att medge städer med eget uppbördsväsen dispens från gällande bestämmelser vid organisationen av städernas uppbörds- och indrivningsverk och om rätt för kronokamrerare att uppdraga åt assistent att på eget ansvar utföra vissa kronokamreraren åvilande uppgifter ävensom förslag om lag angående skyldighet för städerna att hålla exekutionsbiträden. Härjämte har utredningsmannen, utan att framlägga förslag, gjort vissa uttalanden i fråga om kompetensen för kronokamrerare, om behovet av teoretisk utbildning för exekutionsbiträden ävensom rörande behovet av utredning om städernas särskilda skyldigheter och rättigheter.

Över promemorian har, efter remiss, yttranden avgivits av riksräkenskapsverket, överståthållarämbetet och länsstyrelserna i samtliga län, Svenska stadsförbundet, Föreningen Sveriges kronokamrerare, Föreningens Sveriges stadsfogdar, Svenska exekutionsmännens riksförbund och Sveriges kommunaltjänstemannaförbund.

II. Redogörelse för nuvarande ordning

Skillnaden mellan städer med egen uppbördsförvaltning och övriga kommuner i avseende å organisationen av uppbördsväsendet. I magistratstäderna har förvaltningen av åtskilliga statliga eller huvudsakligen statliga uppgifter av ålder omhänderhafts av kommunalt anställda tjänstemän medan enahanda uppgifter å landsbygden ombesörjts av statliga befattningshavare.

Beträffande uppbördsväsendet gällde före det nya uppbördssystemets genomförande år 1945 att magistraten hade att svara för kronouppbörden jämte vissa andra därmed sammanhängande uppgifter. Vanligen sköttes dessa uppgifter av en särskild, magistraten underställd befattningshavare, i regel benämnd kronokassör, stundom kronouppbördskassör eller kronokamrerare. Utom arbetet med kronouppbörden hade kronokassören regelmässigt att förrätta mantalsskrivning samt upprätta röstlängd, arbetsgivarförteckning och pensionsavgiftsförteckning. Dessutom biträdde han ofta i större eller mindre utsträckning vid taxeringsarbetet. En närmare redogörelse för de dåvarande förhållandena återfinnes i 1944 års uppbördsberednings betänkande med förslag till omläggning av uppbördsförfarandet (SOU 1945: 27 s. 335 ff.).

Genom 1945 års uppbördsreform kom åtskilliga magistratsstäder att i uppbördshänseende likställas med landsbygden. I 32 städer utbyggdes emellertid den tidigare organisationen genom att särskilda uppbördsverk inrättades under chefskap av en kronokamrerare. På dessa uppbördsverk ankommer inte blott arbetet med kronouppbörden jämte de av ålder därmed sammanförda uppgifterna utan även uppbörden av kommunalskatten. I samband med omläggningen bortföll magistratens ansvar för kronouppbörden.

Organisationen av indrivningsväsendet — häri medförde uppbördsreformen principiellt inte någon ändring — är också olika för landsbygden och för städerna. I städer med egna uppbördsverk vilar kostnaderna helt å vederbörande stad. I övriga städer förekommer stundom att staden svarar för kostnaderna för utmätningsmannen och hans biträden, dock att i flertalet fall staten svarar för dessa kostnader. Samtliga städer svarar för kostnaderna för exekutionsbiträdena. I landskommunerna svarar statsverket städse för utmätningsmannorganisationen under det att kostnaderna för exekutionsbiträdena ankommer på polisdistrikten. Polisdistrikten erhåller emellertid statsbidrag för sistnämnda kostnader med 50 procent av avlöningen till polismän med ordinarie anställning och 20 procent av avlöningen till

icke-ordinarie polismän, varjämte staten bidrager med viss del av pensioneringskostnaderna.

Skillnaden mellan städer och landsbygd i avseende å skyldigheten att stå för kostnaderna för exekutionsbiträdena sammanhänger med stadgandet i 1 § 2 mom. lagen den 6 juni 1925 om polisväsendet i riket. Härei lämnas en definition på vad med polisverksamhet förstås. I andra stycket av nämnda moment föreskrives, att polisverksamheten å landsbygden — utöver vad som i första stycket av samma moment angivits — omfattar jämväl biträde vid åtgärd i utsokningsmål, vid indrivning av utskylder eller böter och vid annan handräckning. På landsbygden — och härei inräknas också köpingar — ombesörjes sålunda exekutionsbiträdesgöromålen av polispersonal. Enligt 15 § 2 mom. polislagen utgick före den 1 januari 1954 statsbidrag endast till avlöning av polismän, anställda i andra polisdistrikt än sådana som utgjordes av städer eller köpingar med skyldighet att själva bekosta sitt polisväsen. Genom lagen den 5 juni 1953, nr 442, har polislagen i förevarande avseende ändrats därhän, att statsbidrag numera även utgår till köpingar och till städer, vilkas invånarantal den 1 januari 1953 inte uppgick till minst 10 000. Om stad eller köping den 1 januari 1953 hade minst 5 000 invånare, skall dock statsbidraget till ordinarie polismäns avlöning inte utgå med mer än 25 procent av kostnaderna. Lagen den 5 juni 1953 har enligt föreskrift i kungörelse den 18 december 1953, nr 726, trätt i kraft den 1 januari 1954.

De nu omnämnda ändringarna i polislagen är i här förevarande avseende av intresse beträffande de köpingar, som tidigare enligt särskild föreskrift själva hade att bekosta sitt polisväsen, d. v. s. samtliga köpingar som tillkommit efter 1864. Eftersom i polisverksamheten på grund av stadgandet i 1 § 2 mom. andra stycket polislagen ingick jämväl exekutionsbiträdesgöromål, hade sålunda dessa köpingar att helt stå för kostnader för indrivningen i den mån den ankom på exekutionsbiträden. Då statsbidrag numera utgår till kostnaderna för polisverksamheten, kommer sådant bidrag automatiskt att avse också indrivningsverksamheten.

Detta är däremot icke fallet beträffande de städer, som genom ändringen i polislagen kommit i åtnjutande av statsbidrag till kostnaderna för polisverksamheten. I dessa städer omfattar inte polisverksamheten exekutionsbiträdesgöromål; ändringarna i polislagen påverkar därför inte kostnaderna för exekutionsbiträden.

I Stockholm har på grund av den särställning i förhållande till staten, som staden intagit, en något avvikande organisation utvecklats. De uppgifter, varom här är fråga — de som ankommer på postverket undantagna — omhändershas av tre skilda kommunala verk: uppborðsverket under chefskap av uppborðsdirektören, mantalsverket under mantalsdirektören och indrivningsverket under exekutionsdirektören, vilken tillika är stadsfogde. För verken har Kungl. Maj:t den 21 november 1947 fastställt stadgor. Som lokal skattemyndighet fungerar utom i avseende å mantalsskrivningsärenden uppborðsdirektören. Verken lyder under direktionen för uppborðsverken i Stockholm och kostnaderna för deras verksamhet åvilar staden. Länsstyrelsens

uppgifter i fråga om uppbördsväsendet ankommer i Stockholm på överståthållarämbetet. Efter omorganisationer 1942 och 1947 belastas numera riksstaten i princip av kostnaderna härför.

Kostnaderna för uppbördsväsendet i städer med egen uppbördsförvaltning. Kostnaderna för såväl uppbördsverken som indrivningsverken bestrides helt av städerna, en belastning som sammanhänger med städernas särskilda rättigheter och skyldigheter gentemot staten.

I åtskilliga sammanhang har kostnadsfrågan bringats på tal och därvid har ifrågasatts ett förståtligande av uppbördsväsendet. Detta har varit fallet i dåvarande revisionssekreteraren, sedermera överståthållaren Torsten Nothins år 1921 avlämnade utredning angående städernas särskilda skyldigheter och rättigheter i förhållande till staten, i 1924 års uppbördssakkunnigas betänkande angående rationell skatteuppbörd (SOU 1929: 17), i 1936 års uppbördskommittés betänkande med förslag till omorganisation av uppbördsväsendet och folkbokföringen m. m. (SOU 1938: 46) och slutligen i 1944 års uppbördsberednings betänkande med förslag till omläggning av uppbördsförfarandet (SOU 1945: 27). Uppbördsberedningen, på vars förslag det nuvarande uppbördssystemet grundades, fann sig inte kunna framlägga något förslag i frågan, då härför fordrades särskild utredning angående städernas skyldigheter och rättigheter.

Organisationsförsök. I skrivelse den 20 maj 1950 bemyndigade riksdagen Kungl. Maj:t att medgiva att indrivning, avkortning, avskrivning samt upprättande av balanslängd beträffande skatt, böter och andra därmed likställda medel i stad med egen uppbördsförvaltning fick, utan hinder av vad i uppbördsförordningen eller annan av riksdagen beslutad författning stadgades, försöksvis under viss tid ske i den särskilda ordning Kungl. Maj:t föreskrev.

Med stöd härav har Kungl. Maj:t medgivit några städer, däribland Norrköping, Jönköping och Halmstad, dispens från föreskrifter, huvudsakligen avseende redovisning och bokföring av medel inom indrivningsverken. Vidare kan omnämnas att Borås stad hos Kungl. Maj:t hemställt om dispens i syfte att genomföra en organisation, innebärande överflyttning av vissa göromål från indrivningsverket — huvudsakligen sådana indrivningsärenden som inte beror av handräckning och i vilka de restförda utan att tvångsmedel behöver anlitas erlägger utskylderna — till uppbördsverket. Denna framställning har av vissa skäl ännu ej föranlett något Kungl. Maj:ts beslut.

Beträffande den närmare innebörden av de i de nyssnämnda städerna genomförda organisationerna har i promemorian lämnats en redogörelse, till vilken jag här får hänvisa.

III. Av utredningsmannen gjorda uttalanden och framförda förslag

Vad först angår de allmänna principerna rörande organisationen av städernas uppborrdsväsende torde följande få återgivas från utredningsmannens promemoria.

Utredningsmannen, som för sin del finner en särskild utredning angående städernas särskilda skyldigheter och rättigheter i förhållande till staten alltjämt behövlig och av aktuellt intresse, utgår från att städerna alltjämt skall bära kostnaderna för mantalsskrivning, uppboörd och indrivning. Under sådana omständigheter, framhåller utredningsmannen, borde städerna lämnas största möjliga frihet att själva organisera arbetet. Därvidlag borde som allmänna riktlinjer gälla *dels* att kostnaderna i fråga inte övervältrades på statsverket eller att statsverket eljest åsamkades ökade kostnader, *dels* att säkerheten och effektiviteten i arbetet inte fick eftersättas och *dels* att en viss likformighet i organisationen de olika städernas uppborrdsväsende emellan bibehölls.

Möjligheter förelåg i och för sig att organisera uppborrd- och indrivningsväsendet så att vissa uppgifter överflyttades på staten, d. v. s. närmast länsstyrelsen. Då städerna åtminstone tills vidare avsågs skola själva bära kostnaderna, borde detta emellertid följaktligen inte ifrågakomma.

De arbetsuppgifter, som åvilade uppborrd- och indrivningsverken, var betydelsefulla; för såväl det allmänna som de enskilda var det av stor vikt att arbetet handhades korrekt och tillförlitligt. I kravet på säkerhet och effektivitet låg dessutom en fordran på att tillbörlig kontroll fanns anordnad och att rimliga fordringar på service tillfredsställdes.

En viss likformighet i organisationen var nödvändig med hänsyn till kravet på enhetlighet i lagstiftningen och till den statliga kontrollen över uppborrd- och indrivningsväsendet.

Utredningsmannen har vidare övervägt möjligheten och lämpligheten av dispens i vissa hänseenden. Följande torde härom få återgivas från promemorian.

Vad angår dispens för sammanslagning av stadsfogde- och kronokamrerartjänsterna — något som ursprungligen ifrågasatts vid den förut omnämnda omorganisationen av uppborrd- och indrivningsväsendet i Halmstad — framhålls, att fördelen med en sådan sammanslagning skulle vara ett effektivare utnyttjande av den högre personalen, alltså kronokamreraren och stadsfogden. Med hänsyn härtill syntes en sådan sammanslagning endast böra komma i fråga i mindre städer med egen uppborrdförvaltning, där båda befattningshavarna inte kunde fullt utnyttjas för kvalificerade göromål. Mot en sammanslagning talade en ursprungligen av 1949 års uppborrdssakkunniga framförd, principiell invändning, nämligen att samme befattningshavare då kom att svara för såväl skatternas påförande som indrivning. Denna invändning var emellertid naturligen av mindre vikt nu än i äldre tid, då arbetet med debitering, uppboörd och indrivning var så litet omfattande

att det i huvudsak kunde utföras av en person. Förening av kronokamrerare och stadsfogdetjänster hade f. ö. före uppbördsreformen förekommit i mindre magistratsstäder. Mot en sammanslagning kunde också invändas att kronokamreraren gentemot stadsfogden hade vissa kontrollerande uppgifter. Efter genomförandet av 1953 års uppbördsförordning återstod emellertid härav endast sådana som normalt måste åvila en mellaninstans i redovisningsgången. För sammanslagning talade utom att städerna bereddes möjligheter till besparingar den omständigheten, att stadsfogdens och kronokamrerarens arbetsuppgifter i viss mån måste betraktas som näraliggande, varför kombinationen stadsfogde — kronokamrerare måste anses lämpligare än kombinationen stadsfogde — ledamot av rådhusrätt. Vidare syntes med en sammanslagning den fördelen kunna vinnas, att genom en inbesparing av lönen för en tjänsteinnehavare den, som övertog den andres arbetsuppgifter, kunde beredas en jämförelsevis hög löneställning. Härigenom tillskapades ökade möjligheter att erhålla en väl kvalificerad innehavare av befattningen i fråga.

Med stöd av sina överväganden finner sig utredningsmannen böra föreslå, att de städer med egen uppbördsförvaltning, som har ett invånarantal av högst omkring 25 000 och vilka inte lämpligen kunde föras till fögderi, skall efter särskild dispens tillåtas inrätta kombinerade stadsfogde- och kronokamrerartjänster.

Den ordning, som ifrågasatts beträffande Borås, enligt vilken kronokamreraren skulle övertaga den indrivning, som endast fordrade inkassering och inte förutsatte begagnande av tvångsmedel, var enligt utredningsmannen icke önskvärd. Däremot syntes intet vara att invända mot den i Borås redan nu tillämpade rutinen, enligt vilken kronokamreraren vid restlängdsutskriften bl.a. framställde en kravskrivelse till den restförde med anmaning att inbetala det restförda beloppet till indrivningsverket.

Erfarenhet saknades ännu rörande den verkan 1953 års ändringar i uppbördssystemet kunde komma att medföra. Med hänsyn härtill och på grund av de skiftande förhållandena i olika städer var det inte möjligt att nu söka ange en normalorganisation för uppbördsväsendet i städerna. Organiserandet av verksamheten borde överlåtas åt städerna själva. För att tillgodose städernas berättigade krav på största möjliga frihet att ordna sitt uppbördsväsende på ett smidigt sätt fann utredningsmannen att en möjlighet att medge dispens från gällande bestämmelser borde ingå som ett normalt led i Kungl. Maj:ts befogenheter beträffande uppbördsväsendet. Det var inte möjligt att detaljerat reglera innehållet av en sådan befogenhet genom en uppräkningslista av de bestämmelser beträffande vilka dispens borde kunna meddelas eller, eventuellt, de som borde vara indispensabla.

Under hänvisning till de förut refererade allmänna principerna föreslår därför utredningsmannen, att Kungl. Maj:t skall erhålla en allmän befogenhet att meddela städerna dispens från gällande bestämmelser angående uppbörd under förutsättning att statens kostnader inte i avsevärd mån därigenom ökas, att effektiviteten och säkerheten i arbetet inte minskas och att

en viss likformighet över hela riket i organisationshänseende bibehålles. Möjligheterna att medge dispens borde avse såväl bestämmelser å uppbördsvverkens som å indrivningsverkens arbetsområden.

Utredningsmannen har vidare i samband med personalförhållandena i uppbördsverken framhållit, att det åtminstone i de större städerna kunde föreligga behov av att assistenter i viss utsträckning förordnades att på eget ansvar utföra vad i visst hänseende åvilade kronokamrerare. Det rörde sig här om uppgifter, som tidvis återkom, t. ex. att förrätta mantalsskrivning, upprätta röstlängd m. m. eller om uppgifter, som ingick som ett led i det dagliga arbetet, t. ex. att utfärda bevis av olika slag, upprätta dagsbotsuppgifter m. m. Speciellt i sistnämnda hänseende borde ett visst behov föreligga att avlasta kronokamrerarna rutinuppgifter. Det syntes utan risk kunna uppdragas åt länsstyrelserna att efter förhållandena i varje särskilt fall på framställning av kronokamrerare medge att uppgifter av nu nämnt slag fick uppdragas åt assistent att av denne utföras på eget ansvar, och utredningsmannen föreslår att föreskrifter härom intages i kungörelsen den 29 mars 1946 om kronokamrerare.

Utredningsmannen övergår här efter att behandla vissa andra frågor av betydelse för städernas uppbördsväsen, nämligen frågan om kompetensen för kronokamrerare och kompetensen för vikarie å sådan befattning, frågan om städernas skyldighet att hålla exekutionsbiträden samt frågan om utbildning av exekutionsbiträden.

Vad först angår frågan om kompetenskraven för kronokamrerare och vikarie för kronokamrerare erinrar utredningsmannen om att enligt kungörelsen den 29 mars 1946, nr 122, fordrades för behörighet att erhålla befattning som kronokamrerare samma kompetens som för häradsskrivare, d. v. s. viss teoretisk utbildning, förvärvad å särskilt anordnade kurser, ävensom att ha tjänstgjort å landskontor och häradsskrivarkontor (uppbördsvverk i stad) minst fyra år, därav minst ett år å landskontor och minst samma tid med förordnade å häradsskrivartjänst eller kronokamrerartjänst.

1944 års uppbördsbereidning berörde endast i korthet frågan om kompetensen, som föreslogs skola vara densamma som för häradsskrivare, men i remissyttrandena höjdes röster för att juris kandidatexamen borde fordras. Dåvarande chefen för finansdepartementet anslöt sig emellertid till de sakkunnigas uppfattning.

Utredningsmannen, som uttrönt att endast 8 av de 31 kronokamrerarna i landet avlagt juris kandidatexamen, uttalar som sin mening, att juridisk kompetens otvivelaktigt var önskvärd med hänsyn till de i vissa fall ganska komplicerade rättsfrågor, som kunde uppkomma. Då beträffande stadsfogde saknades föreskrifter härom och frågan om stadsfogdarnas kompetens torde komma att upptagas först vid en kommande omarbetning av utsökningslagstiftningen, hade utredningsmannen emellertid funnit det välbetänkt att tills vidare inte ifrågasätta någon ändring av kompetenskraven för kronokamrerare i nyss antydd riktning.

Kronokamrerare utsågs av stadsfullmäktige (i vissa fall drätselkammare eller annan kommunal nämnd) och förordnades av länsstyrelsen. Om utseende av vikarier sänkades emellertid föreskrifter. Vid utseende av vikarier syntes emellertid i princip böra gälla samma föreskrifter som vid tillsättning av tjänsten, d. v. s. vikarie borde utses av stadsfullmäktige (nämnd) och förordnas av länsstyrelsen. På sina håll torde ha förekommit att vederbörande kommunala myndigheter formlöst förordnat vikarier, därvid inträffat att personer, som saknat teoretisk kompetens, fått vikariera. Detta syntes inte lämpligt. Å andra sidan syntes förordnande av vikarie för kortare tid inte behöva föreläggas stadsfullmäktige. Utredningsmannen föreslår nu, att i kronokamrerarkungörelsen intages en föreskrift av innehåll, att vikarie skall utses och förordnas på sätt om tillsättning av kronokamrerartjänst är föreskrivet, dock att där utseendet av kronokamrerare inte redan delegerats till drätselkammare eller annan kommunal nämnd, vikarie för sammanlagt kortare tid än sex månader fick utses av drätselkammare. Genom en föreskrift av sådant innehåll skulle garanti vinnas för länsstyrelsens medverkan vid förordnandet av vikarie och därigenom också en garanti för att föreskrifterna om kompetensen följdes.

Beträffande frågan om städernas skyldighet att anställa och avlöna exekutionsbiträden framhåller utredningsmannen följande.

Exekutionsbiträden var såväl på landet som i stad kommunala befattningshavare, vilka uppbar lön av kommunala medel. Den väsentliga skillnaden bestod däri, att exekutionsbiträdena på landsbygden var polismän, till vilkas avlöning utgick statsbidrag, medan exekutionsbiträdena i städerna särskilt anställdes och avlönades utan statsbidrag. I den förut omnämnda utredningen angående städernas särskilda skyldigheter och rättigheter i förhållande till staten hade Nothin anmärkt att *lagstadgad* skyldighet för stad att hålla exekutionsbetjänter inte fanns, men han förutsatte att sådan skyldighet — ehuru icke fastslagen i lag — verkligen förelåg. Av intresse var ett i Nothins utredning refererat riksdagsbeslut angående ökat statsbidrag till exekutionsbetjäningen i Stockholm, där sådant bidrag av speciell anledning utgått med ett mindre belopp. Proposition med förslag om höjning av anslaget avslogs av riksdagen efter gemensam votering under uttalande, att någon rättslig förpliktelse att svara för avlöning åt exekutionsbetjäningen i Stockholm inte ålåg staten samt att det tillkom Stockholms stad att draga försorg om anställande av erforderligt antal dylik betjäning för underexekutionsgörörelsens fullgörande i behörig tid och ordning.

Utredningsmannen framhåller härefter, att sedan staten genom uppborädsreformen åtagit sig hela ansvaret för den förlust, som uppkom genom att viss del av restantierna inte kunde indrivnas i följd varav kommunernas skatteinkomster inte längre påverkades av utfallet av uppboräden, städernas direkta intresse av indrivningsresultatet hade upphört.

Vidare erinras om att Svenska stadsförbundet i framställning den 7 mars

1949 hemställt om lämpliga åtgärder i syfte att på statsverket överflytta ansvaret för avlöning av exekutionsbiträden i landsrättsstäder under huvudsaklig motivering att rådhusrätt och exekutionsverk var så intimt förenade att skyldigheten att svara för exekutionsverket fick anses eliminerad, då rådhusrätten slopades.

Härefter återgives följande uttalande av riksdagens revisorer i berättelse till 1953 års riksdag angående av revisorerna gjorda iakttagelser rörande skatteuppbörden m. m.

Orsakerna till mindre goda indrivningsresultat är i vissa fall av organisatorisk art. På grund av polisutredningar och andra göromål av brådskande natur kan exekutionsbiträdena på landet inte alltid ägna tillräcklig tid åt restindrivningen. I de fall, då utmätningsman tillika är åklagare, lägger polischefs- och åklagargöromål ofta hinder i vägen för en effektiv övervakning av indrivningen. Revisorerna har med tillfredsställelse uppmärksammat, att åtgärder i vissa län vidtagits i avsikt att helt frigöra vissa befattningshavare från polisgöromål och att utöka personalen i särskilt arbets- tyngda distrikt för att därigenom effektivisera indrivningen. Enligt revisorernas mening torde betydande fördelar härigenom kunna uppnås. Det har även kommit till revisorernas kännedom att myndigheterna i städerna — dessa ha att bevilja erforderliga medel — inte alltid visar tillräcklig förståelse för behovet av utökad indrivningspersonal, vilket torde sammanhånga med det förhållandet, att uppkommande skatteförluster helt åvilar statsverket. En fördelning i någon form mellan stat och kommun av uppkommande skatteförluster skulle måhända komma att medföra en från städernas sida ändrad inställning gentemot restindrivningen.

Utredningsmannen säger sig ha funnit att före tillkomsten av 1925 års lag om polisväsendet i riket rådde i avseende å städernas skyldighet att bekosta sitt polisväsen liknande oklarhet, som alltjämt bestod beträffande skyldigheten att bestrida kostnaderna för avlöning av exekutionsbiträden. Därvarande regeringsrådet S. Linnér hade emellertid i betänkande angående omorganisation av polisväsendet (SOU 1922: 49), med stöd av föreskrift i en »Stadga om städernas administration och upkomst i riket» av år 1619 om skyldighet för städerna att »hava sina svenner, som uträtta borgmästare och råds bud», och av en genom riksarkivets försorg utförd rättshistorisk undersökning, ansett sig kunna uttala följande:

Resultatet av den här gjorda undersökningen blir således att en sedvane- rättlig förpliktelse för städerna att bekosta sitt polisväsende fortfarande måste anses föreligga, att medlen att framtvinga fullgörande av förpliktelsen icke vunnit stark utbildning, men att möjligheten att använda tvångsmedel dock icke för närvarande kan anses utesluten. Med svensk rättstillämpning torde det föreliggande principspörsmålet icke kunna lösas definitivt annat än genom domstols beslut beträffande förelagt vites utdömmande eller annan genom administrativt ingripande uppkommen kostnadsfråga.

I den nu förevarande promemorian framhåller utredningsmannen, att han på grundval av de arbetsuppgifter, som enligt den rättshistoriska undersökningen åvilat stadens svenner, funnit det med fog kunna antagas att i äldre tid de polisiära och exekutiva funktionerna inte hölles isär på samma sätt som i nutiden; i själva verket fortlevde på landsbygden, där exekutions-

biträdessysslorna omhänderhades av polismän, alltjämt den sammanblandning av dessa funktioner i en tjänst, som i äldre tid med dess lägre grad av samhällsutveckling fick antagas ha varit regel även i städerna.

Med hänsyn härtill har utredningsmannen funnit Linnérs resultat beträffande skyldigheten att bekosta polisväsendet gälla jämväl skyldigheten att hålla exekutionsbiträden. På grund härav och då det ur rättvisesynpunkt saknades anledning att befria landsrättsstäderna från denna deras skyldighet, har utredningsmannen inte funnit det böra ifrågakomma att tillmötesgå stadsförbundets förut berörda framställning, även om organisatoriska fördelar kunde stå att vinna genom ett förståtligande av indrivningsväsendet.

Det hittillsvarande ovissa tillståndet hade, enligt vad därefter framhålles, vållat åtskillig oreda. Stadsförbundet hade i sin framställning framhållit att samtliga landsrättsstäder, som efter uppbořdsreformen haft att pröva frågan om nyanställning, hade visat ringa lust att tillmötesgå de statliga myndigheternas krav. Indrivningsresultatet torde ha påverkats härav. Statistik, belysande detta, kunde emellertid knappast åstadkommas. Vid länsstyrelserna hade förhållandet emellertid uppmärksamrats.

Även om — som Linnér hävdade beträffande polisväsendet före tillkomsten av 1925 års lag — möjlighet fanns att med tvångsåtgärder inskrida mot städer, som försummade sin skyldighet att hålla exekutionsbiträden, var det inte troligt att sådana ingripanden i nödig omfattning kom till stånd utan uttryckliga bestämmelser härom. Med anledning härav hade utredningsmannen framlagt ett förslag till lag om skyldighet för städerna i riket att hålla exekutionsbiträden m. m. Enligt denna skulle länsstyrelserna få befogenhet att i analogi med vad som gällde om polisväsendet genom tvång göra skyldigheten gällande.

Det av utredningsmannen utarbetade lagförslaget torde få fogas såsom *Bihang* till detta protokoll.

Utredningsmannen har vidare framhållit att köpingarna ävensom de mindre städerna med upp till 10 000 invånare genom 1953 års ändringar i polislagen erhållit rätt till statsbidrag till polisväsendet, varvid köpingarna, i vilka polisverksamheten omfattade även exekutionsbiträdesgöromål, kommit i ett förmånligare läge än städerna, där exekutionsbiträdesverksamheten var skild från polisverksamheten. Därför hade i utredningsmannens lagförslag upptagits bestämmelser om statsbidrag, varigenom städer med upp till 10 000 invånare skulle i förevarande hänseende jämföras med köpingarna.

Vad slutligen angår frågan om utbildning av exekutionsbiträden framhåller utredningsmannen följande.

Från olika håll hade uttalats önskemål om att teoretisk utbildning borde anordnas för exekutionsbiträden. Av de av 1948 års polisutbildningskommitté föreslagna lägre (10 veckor) och högre (20 veckor) polisaspirantkurserna innefattade den sistnämnda kursen 38 timmars undervisning i exc-

kutionsrätt. Dessa kurser avsåges emellertid inte skola vara tillgängliga för polismän på landsbygden, som uteslutande sysslade med exekutionsgöromål. Sådana polismän borde enligt rekommendation i proposition nr 75/1954 angående polispersonalens avlöningsförmåner m. m. tills vidare anställas som extra ordinarie i avbidan på slutligt ställningstagande till frågan om exekutionsbiträdesverksamhetens skiljande från polisorganisationen.

. Ett genomförande av det nyss återgivna förslaget, framhåller utredningsmannen, skulle medföra, att endast de polismän på landsbygden, som vid sidan av egentlig polisverksamhet sysslade med exekutionsbiträdesgöromål, kom att i någon mån ha utbildats härför. De med exekutionsbiträdesgöromål heltidssysselsatta befattningshavarna på landet och i städerna skulle komma att sakna teoretisk utbildning härför. Detta förhållande skulle innebära en allvarlig brist. Olägenheter hade redan på sina håll förmärkts, nämligen i en viss ovilja att tillgripa de tvångsmedel — främst utmätning och införsel — som stod till buds. I många fall kunde denna ovilja antagas botten i en osäkerhet beträffande de lagligen medgivna möjligheterna, som med bättre teoretisk utbildning inte skulle behöva föreligga. Det var därför angeläget att bereda exekutionsbiträdena en viss teoretisk utbildning. Närmare överväganden låg utanför uppdraget, men frågan var enligt utredningsmannen av sådan vikt att den borde upptagas till behandling senast i samband med de ifrågasatta övervägandena om exekutionsbiträdesverksamhetens skiljande från polisorganisationen.

IV. Remissyttrandena

Utredningsmannens uttalanden beträffande de allmänna principerna rörande städernas uppbördsväsende har i den mån de berörts i remissyttrandena lämnats utan erinran. *Länsstyrelsen i Hallands län* framhåller, att likformighetskravet jämväl hade en viss betydelse vid ett framtida eventuellt förstatligande av uppbördsväsendet i städerna.

Åtskilliga av de hörda myndigheterna och organisationerna säger sig finna det angeläget, att utredningen angående städernas särskilda skyldigheter och rättigheter snarast igångsattes.

Från remissyttrandena i anledning av vad utredningsmannen anfört och föreslagit om möjlighet till dispens i vissa hänseenden torde följande få här återgivas.

Beträffande förslaget om dispens för sammanslagning av stadsfogde- och kronokamreraretjänsterna i de minsta städerna med egen uppbördsförvaltning tillstyrkes detta eller lämnas utan huvudsaklig erinran i flertalet yttranden.

Endast *länsstyrelsen i Västmanlands län* synes vilja helt avstyrka förslaget under hänvisning till att resultatet av en sammanslagning av tjänsterna skulle bli att tjänsteinnehavaren ägnade sitt huvudsakliga intresse åt den ena delen av tjänsten med försummande av den andra. Länsstyrelsen åberopar

därvid de erfarenheter, som gjorts i fråga om landsfiskalerna; dessa ägnade sig ofta åt åklagarverksamheten med ett visst eftersättande av utmätningssmannauppgifterna.

De invändningar, som i övrigt anförts, hänför sig huvudsakligen till den gräns på 25 000 invånare, som utredningsmannen uppställt, till allmänna betänkligheter i avseende å indrivningens effektivitet och till svårigheten att förvärva en på båda områdena insatt person som innehavare av den sammanslagna tjänsten.

I fråga om den förordade gränsen har *länsstyrelsen i Södermanlands län* ifrågasatt om den icke vore för hög, och följaktligen gjorde det svårt för en befattningshavare att bemästra de kvalificerade uppgifterna på båda verksamhetsområdena. — Liknande invändningar har framförts av *länsstyrelsen i Uppsala län*, som uttalar att invånarantalet ej alltid gav ett uttryck för arbetsbördans storlek, av *länsstyrelsen i Kristianstads län*, av *magistraten i Kristianstad* såvitt avsåg denna stad, av *stadsfogden i Kristianstad*, av *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län*, som ifrågasätter om gränsen inte borde dragas vid 20 000 invånare, och av *stadsfogden i Kristinehamn*, som framhåller att en sammanslagning av tjänsterna i städer med 25 000 invånare medförde krav på kvalificerade assistenter.

Överståthållarämbetet, direktionen för Stockholms stads uppborðsväsen, Svenska stadsförbundet och Svenska exekutionsmännens riksförbund håller före att möjlighet till dispens borde gälla även större städer om därigenom organisatoriska eller ekonomiska vinster kunde ernås. Direktionen omnämner, att i Stockholm pågick undersökningar för sammanslagning av i första hand mantals- och uppborðsverken, varvid jämväl möjligheterna att med det sammanslagna verket samordna indrivningsverket undersöktes.

Länsstyrelserna i Kalmar, Kristianstads, Örebro och Gävleborgs län förklarar sig hysa vissa farhågor för ett försämrat indrivningsresultat men då det ej kunde anses uteslutet att förutsättningar för sammanslagning i vissa fall kunde föreligga, var det inte något att erinra mot att en möjlighet till dispens skapades, vilken emellertid borde tillämpas restriktivt. *Länsstyrelsen i Södermanlands län* kommer till samma slutsats under hänvisning till likformighetskravet och konstaterar, att därest stad befanns böra föras till fogderi denna stad skulle befrias från kostnaderna för uppborðsväsendet i likhet med vad som skedde vid uppborðsreformens genomförande. *Kronokamreraren i Uppsala* framhåller att ingenting föreslagits om förfarandet vid tillsättning av en sammanslagen tjänst. Eftersom kronokamreraren tillsattes av stadsfullmäktige och stadsfogden av magistraten kunde olika beslut tänkas, i vilket fall länsstyrelsen borde få avgöra. Då stadsfogdens lön fastställdes av Kungl. Maj:t, borde detta också bli fallet med lönen åt innehavare av en sammanslagen tjänst. Till förhindrande av att statsverkets intressen eftersattes borde dispenserna avfattas så att de avsåg tid, varunder invånarantalet understeg en viss siffra högre än 25 000.

I några yttranden framhålles vikten av tillfredsställande kompetens hos innehavaren av en sammanslagen tjänst. *Länsstyrelsen i Kristianstad* finner

sålunda, att vederbörande bör ha utbildning på båda verksamhetsområdena. *Stadsfogden i Kristianstad* och *Föreningen Sveriges stadsfogdar* anser juris kandidatexamen erforderlig. Slutligen har bl. a. *kronokamreraren i Uppsala* ansett en förutsättning för sammanslagning böra vara att endera tjänsten är vakant.

Mot förslaget att tilldela Kungl. Maj:t en allmän befogenhet att meddela dispenser för organisation av uppboräds- och indrivningsverk reses ingen erinran. *Riksräkenskapsverket* finner väl behovet mindre genom det i samband med 1953 års uppborädsförordning genomförda redovisningssystemet men har icke något att erinra. *Länsstyrelsen i Södermanlands län* anser att dispensmöjligheten bör tillämpas restriktivt och *länsstyrelsen i Malmöhus län* är tveksam om avsevärda förbättringar kan genomföras på denna väg, men finner sig böra tillstyrka förslaget, då stora svårigheter förelåg att genom enhetliga lagbestämmelser skapa en för samtliga verk tillfredsställande rationell ordning. *Länsstyrelsen i Älvsborgs län* samt *drättselkammaren och kronokamreraren i Borås* hävdar att dispensbefogenheten bör göras så vidsträckt att den i Borås föreslagna organisationen kan komma under prövning. *Föreningen Sveriges kronokamrerare* ansluter sig reservationslöst medan *Svenska exekutionsmännens riksförbund*, som anser att dispensprövningen bör ske restriktivt, föreslår en särskild utredning med uppdrag att utarbeta en fast organisationsform, varvid ett antal av förbundet närmare angivna önskemål borde beaktas.

Förslaget om möjlighet att åt assistent uppdraga vissa kronokamrerare åvilande göromål förordas eller lämnas utan erinran av de myndigheter eller sammanslutningar, som yttrat sig i denna fråga.

Vad härefter angår kompetenskraven för kronokamrerare och vikarie för kronokamrerare har utredningsmannens uttalanden och förslag tillstyrkts eller lämnats utan erinran i de flesta remissyttrandena. Vissa erinringar har gjorts av *länsstyrelserna i Uppsala, Malmöhus, Älvsborgs, Värmlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län*, *Föreningen Sveriges kronokamrerare* samt *åtskilliga kronokamrerare och drättselkamrar*. Innebörden av dessa erinringar kan återges genom att referera följande uttalande av *Föreningen Sveriges kronokamrerare*.

Föreningen finner utredningsmannens förslag, att vikarie å kronokamrerare-tjänst skall utses och förordnas på sätt om tillsättning av kronokamrerare är föreskrivet, under alla förhållanden i behov av viss modifikation. Det är — även om frågan om större likställighet mellan uppborädsverkstjänstemän och motsvarande landsstatstjänstemän löses — knappast sannolikt att formellt kompetent vikarie i alla städer och vid alla tillfällen finnes att tillgå. Vid kortvariga ledigheter borde drättselkammare eller annan verksstyrelse till vikarie för kronokamrerare få förordna även sådan befattningshavare vid uppborädsverk, som icke innehar föreskriven formell kompetens. Därest länsstyrelses medverkan även i dylika fall skulle anses nödvändig — vilket enligt föreningens åsikt icke är fallet — torde den samma kunna ges den formen att länsstyrelsen för viss längre tidsperiod (minst 1 år) eller tills vidare medgäve generellt tillstånd för viss eller vissa

befattningshavare vid uppbördverk att efter beslut av drätselkammare eller annan verksamhetsstyrelse uppehålla korttidsförordnanden för kronokamreraren vid samma verk.

Beträffande spørsmålet om städernas skyldighet att anställa och avlöna exekutionsbiträden har vad utredningsmannen föreslagit tillstyrkts eller lämnats utan huvudsaklig erinran av riksräkenskapsverket, överståthållarämbetet och det helt övervägande antalet länsstyrelser. Länsstyrelsen i Älvsborgs län, Svenska stadsförbundet och företrädare för några städer har däremot avstyrkt förslaget.

Från remissyttrandena i denna del torde följande få här återgivas.

Länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Kristianstads, Gävleborgs, Västerbottens och Norrbottens län har uttalat, att de haft erfarenhet av att vissa städer inte visat tillräcklig förståelse för en erforderlig utökning av indrivningspersonalen samt att frågan vållat mycken tvekan då den varit aktuell. — *Länsstyrelserna i Södermanlands, Östergötlands, Värmlands och Västmanlands län* har funnit att eftersom de rationaliseringsåtgärder, som på olika håll företagits, medfört att uppgifter, som tidigare ålegat exekutionsbiträdena, numera handhades av kontorspersonal på exekutionsverken, lagen syntes böra avfattas så att den omfattade jämväl sådan personal. — *Länsstyrelserna i Gotlands och Malmöhus län* har funnit det tveksamt huruvida statsbidrag borde utgå eftersom en viss orättvisa kunde skapas städerna emellan och under hänvisning till de favörer åtskilliga av dessa städer utan vederlag bereddes, då de 1945 befriades från kostnaderna för mantalskrivning och uppbörd.

Länsstyrelsen i Älvsborg län, direktionen för Stockholms stads uppbördsväsen, drätselkammaren i Borås och Svenska stadsförbundet, som avstyrker förslaget, hänvisar till att en lagstiftning skulle föregripa den kommande utredningen om städernas särskilda skyldigheter och rättigheter. *Svenska stadsförbundet*, som funnit sig kunna acceptera förslaget såvitt det avser statsbidrag som ett provisorium, vilket då jämväl borde omfatta kontorspersonal på exekutionsverken, anför:

Styrelsen kan i denna del icke biträda utredningsmannens förslag. Såsom utredningsmannen framhållit är hela frågan om ansvaret för mantalskrivning, uppbörd och indrivning beroende på spørsmålet om städernas särskilda rättigheter och skyldigheter i förhållande till staten. Att i avvaktan på en utredning som klarlägger dessa frågor nu införa en lagstadgad skyldighet för städerna att hålla exekutionsbiträden kan icke anses påkallat. Ej heller kan det med fog göras gällande att en dylik lagstadgad skyldighet vore oundgängligen nödvändig, därför att städerna för närvarande skulle ha eftersatt sin uppgift att hålla exekutionsbiträden. Styrelsen hävdar därför bestämt, att någon särskild reglering av skyldigheten att hålla exekutionsbiträden för närvarande icke är motiverad. Städerna böra således fortfarande få ordna denna angelägenhet på sätt som i varje särskilt fall befinnes lämpligast. Såsom förbundsstyrelsen tidigare i flera sammanhang framhållit är ett uppklarande av frågan om städernas särskilda rättigheter och skyldigheter en nödvändig förutsättning för att hithörande reformfrågor varaktigt skola kunna lösas i hela sin räckvidd.

Av nu redovisade orsaker bör även utredningsmannens förslag om visst statsbidrag till städerna för hållande av exekutionsbiträden ses som en rent tillfällig anordning. Styrelsen kan för sin del godtaga dessa bidrag såsom ett provisorium i avvaktan på frågans slútgiltiga lösning. Bidrag bör emellertid enligt styrelsens åsikt icke endast utgå till exekutionsbiträdestjänster i egentlig mening utan jämväl till skrivbiträden och annan kontorspersonal inom exekutionsverken. Det kan nämligen icke anses rimligt, att de städer som genom rationalisering av kontorsorganisationen till förmån för det egentliga indrivningsarbetet velat befria exekutionsbiträdena från vissa rutinmässiga kontorsgöromål därigenom skulle komma i ett försämrat läge beträffande rätten till statsbidrag.

Vad till sist angår utredningsmannens uttalanden om behovet av utbildning av exekutionsbiträden, har dessa uttalanden inte föranlett några erinringar i remissyttrandena. I åtskilliga yttranden har behovet av sådan utbildning starkt understrukits.

V. Departementschefen

Mot vad utredningsmannen anfört beträffande de allmänna principerna rörande organisationen av städernas uppbördsväsen har jag icke något att erinra. Åtminstone för närvarande måste man utgå från att städerna tills vidare skall stå för kostnaderna i hithörande hänseenden. Jag vill emellertid förutskicka, att jag inom kort kommer att jämlikt erhållet bemyndigande igångsätta en förnyad utredning rörande städernas särskilda skyldigheter och rättigheter gentemot staten. Det är angeläget att denna invecklade fråga bringas till en lösning. Jag vill tillägga att de ståndpunktstaganden, som i förevarande sammanhang måste göras, inte bör ändra utgångsläget för nämnda utredning eller binda densamma i dess överväganden.

Beträffande förslaget om rätt för Kungl. Maj:t att i vissa fall meddela dispens i hithörande hänseenden får jag framhålla följande.

Trots att genom 1953 års ändringar i uppbördsförfattningarna behovet av särskild befogenhet för Kungl. Maj:t att medge dispens för organisation av uppbörds- och indrivningsväsendet i städer minskat, torde ett visst behov därav alltjämt föreligga. Åtskilliga dispensärenden har under de senaste åren varit aktuella och i flertalet fall med tillämpning av det i förenämnda riksdagsskrivelse den 20 maj 1950 lämnade bemyndigandet, vilket emellertid är av provisorisk karaktär, föranlett meddelande av dispens. Det har vidare upplysts att organisationsundersökningar, avseende speciellt indrivningsverken, pågår inom flera städer. All anledning finnes att underlätta städernas strävan att så rationellt som möjligt ordna den verksamhet, som bedrivs inom uppbörds- och indrivningsverken. För att på ett smidigt sätt kunna göra detta fordras befogenhet att medge dispenser från

vissa bestämmelser i gällande författningar. Det genom berörda riksdagskrivelse lämnade bemyndigandet att försöksvis medge dispens bör därför ersättas med en rätt tills vidare att meddela dispens, där sådan med iakttagande av förut angivna allmänna principer finnes böra ifrågakomma.

I 1950 års riksdagsskrivelse medgavs Kungl. Maj:t rätt att meddela ifrågakommande dispenser. Även nu synes lämpligt att dispensprövningen kan göras av Kungl. Maj:t, men det synes även önskvärt att Kungl. Maj:t gives rätt att delegera dispensgivningen till riksräkenskapsverket, nämligen för de fall då i huvudsak samma fråga uppkommer som tidigare varit under Kungl. Maj:ts prövning. Det må tilläggas att riksräkenskapsverket genom sina allmänna tjänsteåligganden har de bästa möjligheter att bilda sig en uppfattning om lämpligheten från skilda synpunkter av framförda omorganisationsförslag. Frågan om sammanslagning av stadsfogde- och kronokamrerartjänst synes med hänsyn till sin beskaffenhet dock inte böra avgöras av annan än Kungl. Maj:t.

Vidkommande omfattningen av den befogenhet, varom här är fråga, är jag ense med utredningsmannen. Det kan synas som om, då utredningsmannen föreslår att i mindre städer med egen uppbördsförvaltning fråga om sammanslagning av kronokamrerar- och stadsfogdetjänster skall prövas först sedan det utrönts att staden ej kan föras till fögderi, detta skulle strida mot vad utredningsmannen anfört om att staten inte skall belastas med kostnader för uppbörd och indrivning i de berörda städerna. Om städerna skulle föras till fögderi, innebar nämligen detta — som länsstyrelsen i Södermanlands län påpekat — att kostnaderna för mantalsskrivning och uppbörd kom att åvila staten. Emellertid fördes år 1945 åtskilliga magistratsstäder, vilka tidigare stått för dessa kostnader, utan vederlag till fögderi. Om nu efter fortsatt undersökning undantagsvis ytterligare någon eller några städer skulle finnas böra föras till fögderi, kan sägas att detta innebär allenast en omprövning av den lämpliga räckvidden av 1945 års beslut. Därest en dylik överföring skulle ske, torde å andra sidan de ekonomiska konsekvenserna härav kunna övervägas vid den förut omnämnda utredningen rörande städernas skyldigheter och rättigheter i förhållande till staten.

Jag är vidare ense med de myndigheter, som uttalat att dispenser speciellt för sammanslagning av tjänster bör meddelas restriktivt. Med hänsyn till den nyssnämnda utredningen rörande städernas förhållande till staten är det av viss vikt att ingenting företages, som kan öka svårigheterna att genomföra de åtgärder vilka utredningsresultatet kan motivera. Sammanslagning av tjänster synes därför endast undantagsvis böra förekomma och då endast i de allra minsta städerna. Vad kronokamreraren i Uppsala anfört angående förfarandet vid tillsättning av sammanslagen tjänst och om godkännande av lön är spörsmål, som torde få beaktas i samband med ett eventuellt dispensmedgivande. Detsamma gäller de kompetenskrav, som skall uppställas för innehavaren av den sammanslagna tjänsten.

Ett visst behov torde föreligga, som utredningsmannen framhållit, att avlasta vissa rutinuppgifter från kronokamrerarna genom att låta assistenter på eget ansvar utföra sådana. Jag har inte något att erinra mot vad utredningsmannen härutinnan föreslagit. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att genom ändringar i kronokamrerarkungörelsen möjliggöra detta. Jag återkommer därför vid ett senare tillfälle till denna fråga.

I likhet med utredningsmannen finner jag för närvarande anledning icke föreligga till ändring av kompetensföreskrifterna för kronokamrerartjänst. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att genom ändring i kronokamrerarkungörelsen reglera frågan om förordnande av vikarier, varvid de av kronokamrerarföreningen framförda synpunkterna bör i lämplig utsträckning beaktas.

Utredningsmannens förslag om en i lag fastställd skyldighet för städerna att anställa och avlöna erforderligt antal exekutionsbiträden har tillstyrkts av praktiskt taget samtliga hörda myndigheter. Därvid får anses ha vitsordats behovet av klagörande regler i ämnet.

Med hänsyn till att frågan om städernas särskilda skyldigheter och rättigheter gentemot staten kommer att inom den närmaste framtiden prövas i hela dess vidd, och alltså även i avseende å skyldigheten att bestrida kostnaderna för exekutionsväsendet, finner jag emellertid för egen del övervägande skäl tala för att i dagens läge inte genomföra den ifrågasatta lagstiftningen. Jag har härmed inte velat uttala en mot utredningsmannens uppfattning stridande mening beträffande det rättsliga läget i förevarande fråga. Och jag förutsätter självfallet att även utan en lagstiftning städerna intill dess frågan slutligt lösts ställer tillräckligt med personal till förfo-gande för indrivningens effektiva bedrivande.

Vad till sist angår den väckta frågan om utbildning av exekutionsbiträdena bestyrker vad som förekommit behovet av dylik utbildning. Om denna utbildning lämpligen bör ske i samband med de kurser för landsstatstjänstemän, som anordnas av länsstyrelsernas utbildningsnämnd, eller i annan ordning, torde få närmare övervägas vid ett senare tillfälle.

VI. Departementschefens hemställan

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen lämna Kungl. Maj:t bemyndigande

dels att, i huvudsaklig överensstämmelse med vad förut anförts, på därom gjord framställning medgiva samman-slagning av stadsfogde- och kronokamrerartjänsterna i stad

under förutsättning att staden iakttager de närmare föreskrifter och villkor, som Kungl. Maj:t äger i samband därmed uppställa;

dels ock att, ävenledes i huvudsaklig överensstämmelse med det förut anförda, lämna den dispens från tillämpning av gällande bestämmelser, som visas erforderlig för genomförande av en i det särskilda fallet såsom önskvärd och lämplig befunnen omorganisation av uppborås- och indrivningsväsendet i stad samt att, i den omfattning Kungl. Maj:t bestämmer, uppdraga åt riksräkenskapsverket att meddela dispens som nyss sagts.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställda förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Olle Lindberg

Utredningsmannens förslag

till

lag om skyldighet för städerna i riket att hålla exekutionsbiträden m. m.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

I stad skola tjänstemän (exekutionsbiträden) med uppgift att på sätt Konungen närmare föreskriver biträda utmätningsman och lokal skattemyndighet finnas anställda i den omfattning, som erfordras för behörigt ombesörjande av utsöknings- och indrivningsverksamheten ävensom den lokala skattemyndighetens övervakning av arbetsgivare m. m.

2 §.

Om utseende av exekutionsbiträden skola gälla de föreskrifter Konungen utfärdar.

Stad är pliktig att skäligen avlöna de exekutionsbiträden, vilka enligt 1 § skola finnas anställda, att med skälig pension förse innehavare av befattning, som är av stadigvarande beskaffenhet och av vilken befattningshavaren kan antagas bli helt sysselsatt (ordinarie befattning) samt att, då befattningshavare avlidit till följd av skada som åsamkats i tjänsten, till hans änka och barn utgiva skäligt familjeunderstöd ävensom till dödsboet utbetala skälig begravningshjälp.

I samband med fastställandet av den med viss befattning förenade lönen skall jämväl bestämmas, huruvida befattningen skall vara ordinarie.

3 §.

Beslut angående exekutionsbiträdes avlöning, pensionering, om familjeunderstöd och begravningshjälp ävensom beslut i fråga, som avses i 2 § tredje stycket, skola underställas länsstyrelsens prövning.

Beslut, som underställes, skall antingen oförändrat fastställas eller ogillas. Beslut angående avlöning, pensionering, familjeunderstöd eller begravningshjälp må ej ogillas på den grund att dylik förmån anses bestämd till för lågt belopp, med mindre beloppet uppenbarligen icke är skäligt. Vägras fastställelse, skall skäl därtill uppgivas.

Finner länsstyrelse, att avlöning, pension, familjeunderstöd eller begravningshjälp bestämts till belopp, som uppenbarligen icke är skäligt, eller att stad eljest uppenbarligen åsidosätter sina åligganden enligt denna lag, skall länsstyrelsen hos staden göra framställning om rättelse.

Vidtages ej i anledning av länsstyrelsens framställning erforderlig åtgärd, äger länsstyrelsen därom förordna. Finnes det vara av nöden, må länsstyrelsen förelägga lämpligt vite och till sådant vite fälla.

4 §.

Till stad, som utgör eller ingår i polisdistrikt, varom i 1 § 1 mom. tredje stycket lagen om polisväsendet i riket förmäles, utgår statsbidrag till kostnaden för avlöning av exekutionsbiträde, som innehar eller uppehåller ordinarie befattning, med hälften av kostnaden där staden där den 1 januari 1953 icke hade minst 5 000 invånare och eljest med en fjärdedel. Konungen äger förordna, att bidrag efter sistnämnda grund skall utgå jämväl till viss stad, som därefter uppnår ett invånarantal av 5 000, så ock, där invånarantalet i viss stad sjunkit under 5 000, medgiva att bidrag skall utgå med hälften av kostnaden.

Efter motsvarande grunder utger statsverket bidrag till i första stycket avsedd stads kostnad för familjeunderstöd och begravningshjälp samt för sjukvård, som må tillkomma i staden anställt exekutionsbiträde vid skada, som i tjänsten åsamkats honom.

Till kostnaden för avlöning av exekutionsbiträde, som i stad varom i första stycket förmäles, innehar eller uppehåller icke ordinarie befattning, bidrager statsverket med en femtedel.

Där stad ingår i polisdistrikt, som jämväl omfattar annan kommun än stad eller köping, må ordinarie exekutionsbiträde pensionsförsäkras i statsanstalt enligt vad därom finnes särskilt stadgat. Vill staden på annat sätt ombesörja pensioneringen, bidrager statsverket med en tredjedel av den utgående pensionen.

Av Konungen meddelade bestämmelser rörande rekvisition och utbetalning av statsbidrag till polisväsendet skola i tillämpliga delar gälla rörande statsbidrag till avlöning av exekutionsbiträden.